

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі
201_жылғы «__»_____
№ _____

010000, Астана, Мәжіліс Парламента
«__»_____
201_года
№ _____

2017 жылдың 29 наурызында жарияланды

**Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
Б.Ә.Сағынтаевқа**

Депутаттық сауал

Құрметті Бақытжан Әбдірұлы!

Елбасы, Президент Н.Ә.Назарбаевтың бастамасымен жасалған конституциялық реформаның барысында жұмыс тобы мен парламент депутаттары Қазақстанның Конституциясына бірқатар маңызды толықтырулар енгізді.

Конституциялық өзгерістерге қатысты мемлекеттік Тәуелсіздік, ұлтаралық және дінаралық келісім, азаматтық мәртебе секілді ережелер әжептәуір күшейтілді.

Мәселен, 10-шы бап бойынша Республика азаматтығы ерекше қасиетке ие, сондықтан да терроризм және ұлттық мүдделерге ауыр зардап әкелгендер азаматтықтан айырылуы мүмкін болды.

Жалпы айтқанда, Конституциялық реформа қазіргі дүбірлі және де тарылып бара жатқан әлемде, заманның сындарына жауап беру мақсатына бағытталған.

Мысалы, гуманитарлық пен экономикалық дағдарыстардан, азаматтық соғыстардан қашудың нәтижесінде, экономикалық мигранттар мен босқындар жаппай ағылып келуде.

Еуропа тәжірибесі көрсеткендей, жағдайы мүшкіл мемлекеттерден қашып келетін адамның саны артып, миграциялық ағым **апатты үрдіске** айналды. Оларды қабылдайтын елдердің бюджетіне қосымша шығын келіп, денсаулық сақтау мен әлеуметтік қамтамасыз етуге жүк түсіп, жұмыссыздық артып, қылмыстық жағдай нашарлап кетуде. Оның үстіне, өзге тілдегі, мәдениеттегі және этникалық құрамы жат елдерден мыңдаған мигранттардың бақылаусыз келуі - қабылдаушы елдердің ұлттық бірегейлікті сақтауына қауіп туғызады. Былтыр, жаңа жылдың қарсаңында Германиядағы қалаларда мигранттар өздерінің дәстүрлісімақ ойындарын ойнап, ондаған қыз-келіншекті зорлаған. Ал Австрияда 10 жастағы ұлбаланы зорлаған босқынды тіл білмегеннен кейін, сол баланы түсінбеген деп, сот тоқтатылған. Одан басқа да ойға сыймайтын, масқара оқиғалар болды.

Сол себепті де, бірқатар Еуропа мемлекеттері сыртқы миграцияны шектеу жөнінде шаралар қабылдай бастады.

Біздің Елбасының бейбіт саясаты мен экономикалық реформаларының арқасында Қазақстан да лайықты өмірі бар, тартымды мемлекетке айналды. Сондықтан еліміз жақын аймақтардан қашқан босқындар үшін **қызығушылық тудыруы мүмкін.**

Осыны ескеріп, елімізде миграциялық дағдарысты күтпей-ақ, оны реттеу мен Қазақстандық бірегейлікті қорғау жөнінде алдын алу шараларын қолға алу керек деп есептейміз.

Ең алдымен, заңнаманы Конституцияға сәйкестендіру аясында, «Азаматтық туралы» заңында **Қазақстан Республикасының азаматтығын сұраушыларға емтихан тапсыру туралы нормалар** қарастырылуы тиіс, атап айтқанда:

- Республика Конституциясы;**
- Қазақстанның мәдениеті мен тарихы;**
- мемлекеттік тіл саясаты жөнінде, т.б.**

Әрине, кейбір бөлек топтарды мұндай емтиханнан босатуға болады (Қазақстанда туғандар, елімізде жақын туыстары барлар, оралмандар, инвесторлар, ғылым мен техникалық ірі мамандар және т.б.).

Бұл ұсыныс ешкімге ешқандайда дискриминация білдірмейді, бірақ ізденушілердің біздің халық пен мемлекетті құрметтеуіне тура келеді.

Азаматтыққа құқық алу үшін емтихан тапсыру (Citizenship немесе Naturalization Test) Австралия, Австрия, Германия, Канада, Нидерланды, АҚШ, Израиль, Оңтүстік Корея сияқты көптеген елдерде қолданылады.

Оның үстіне мұндай емтихандарды тапсыру негізінен ақылы болғандықтан - бюджетке ешқандай жүк түспейді.

Аталмыш тәртіпті мүмкін, басқа да жағдайда қолдауға болады.

Кейбір мемлекеттерде емтихандарды азаматтық алғысы келгендер ғана емес, сонымен қатар, еңбек мигранттары немесе ұзақ мерзімге виза алушылар да тапсырады. Мысалға Голландия мен Ресейде. Оның мақсаты - тілді түсінбеу немесе қалыптасқан дәстүрді білмеуден туындайтын жергілікті халықпен жанжалдарды болдырмау.

Біздің ойымызша, ұсынылып отырған бастама дер кезіндегі және Конституциялық реформаға сәйкес келеді.

Құрметпен,

«Ақ жол» фракциясының депутаттары

А.Перуашев

Е.Никитинская

Е.Барлыбаев

К.Абсатилов

Б.Дүйсенбинов

Д.Еспаева

М.Казбекова

орынд.: А.Камзаева
тел.: 74 69 32

**Премьер-Министру
Республики Казахстан
Сагинтаеву Б.А.**

Депутатский запрос

Уважаемый Бакытжан Абдирович!

В ходе инициированной Лидером нации, Президентом Н.А.Назарбаевым конституционной реформы, рабочей группой и депутатами парламента был внесен ряд важных дополнений в Конституцию Казахстана.

В частности, были принципиально усилены положения, касающиеся конституционного статуса **государственной Независимости, гражданства, межэтнического и межконфессионального согласия.**

Так, по ст.10 **гражданство Республики** обретает высокую ценность, поскольку допускается лишение его за терроризм и тяжкий вред национальным интересам.

Все эти и другие поправки Конституции предназначены отвечать на вызовы нынешнего беспокойного и ставшего очень тесным мира.

В результате гуманитарных кризисов, экономических потрясений и масштабных вооружённых конфликтов, одним из таких вызовов стали потоки беженцев и экономических мигрантов в благополучные страны мира.

Как показывает опыт Европы, миграционное давление из неблагополучных регионов, включая относительно близкие к нам страны, принимает **катастрофический характер.** Их содержание в странах-реципиентах представляет дополнительные расходы бюджета, нагрузку на здравоохранение и социальное обеспечение, рост безработицы, ухудшение криминогенной обстановки. Кроме того, неконтролируемый наплыв мигрантов из стран с другим языком, культурой и этническим составом

создаёт угрозы **сохранению национальной идентичности** в принимающих странах-реципиентах. Как сообщали СМИ в прошлом году, накануне нового года в ряде городов Германии, мигранты, ссылаясь на свои традиционные развлечения, изнасиловали десятки девушек и молодых женщин. В Австрии, беженца, изнасиловавшего 10-летнего мальчика, суд отложили под предлогом того, что он не понимал возражений своей жертвы, так как не знает языка. Были и другие вопиющие факты.

Поэтому в ряде европейских государств начали принимать меры по ограничению внешней миграции.

Благодаря миролюбивой политике и экономическим реформам Главы государства, Казахстан также имеет **привлекательную репутацию и может оказаться в поле зрения беженцев** из беспокойных соседних регионов.

С учётом этого, считаем целесообразным нашей стране не дожидаться обострения миграционной ситуации, а разработать превентивные меры по регулированию миграции и защите казахстанской идентичности.

Прежде всего, предлагаем правительству в рамках дальнейшей модернизации законодательства и его приведения в соответствие Конституции, разработать поправки в Закон РК "О гражданстве", предусмотрев **нормы о сдаче соискателями гражданства Республики Казахстан экзамена на знание:**

- Конституции Республики,**
- культуры и истории Казахстана,**
- государственной языковой политики, и т.д.**

Конечно, для отдельных категорий (уроженцы Казахстана, их близкие родственники, оралманы, инвесторы, крупные специалисты в науке и технике и т.п.) возможно предусмотреть исключение.

Это предложение не содержит какой-либо дискриминации, но будет способствовать нормальной интеграции соискателей в казахстанское общество, знанию и уважительному отношению к нашему народу и государству.

Экзамены на право гражданства (Citizenship или Naturalization test) действуют во многих миграционно-привлекательных странах: Австралии, Австрии, Германии, Канаде, Нидерландах, США, Израиле, Южной Корее.

Более того, **такие экзамены в основном платные, а потому не представляют нагрузки для бюджета.**

В ряде случаев экзамены сдают не только соискатели гражданства, но и трудовые мигранты или получатели долгосрочных виз (Голландия, Россия), в целях исключения конфликтов с коренным населением из-за непонимания языка или незнания общепринятых правил поведения.

Полагаем, что предложенная мера является своевременной и соответствует начатой конституционной реформе.

С уважением,

депутаты фракции "Ак жол"

А.Перуашев
Е.Никитинская
Е.Барлыбаев
К.Абсатиров
Б.Дюсембинов
Д.Еспаева
М.Казбекова

исп.: КамзаеваА.
тел.: 74 69 32